

Destrucció a tota costa

Juliol 2006

GREENPEACE

Cat

A Catalunya s'ha posat en marxa una mesura sense precedents per protegir el litoral, disposició que haurien d'imitar totes les Comunitats Autònomes litorals. Durant l'any 2005 es van aprovar dos Plans Directors Urbanístics que abasten tot el sistema costaner català amb l'objectiu de protegir aquelles parts del territori situades en la franja de 500 metres lineals des de la costa que encara quedaven sense urbanitzar.

No obstant, excepte aquestes zones ara protegides, a la resta de la costa els plans urbanístics segueixen permetent cada cop més la urbanització i la densificació de les edificacions. La major part dels ajuntaments amplien el sòl urbanitzable en els seus nous plans d'ordenació urbanística municipals, en què preponderen els criteris d'obtenció de finançament immediat per a les seves arques (taxes i impostos) mitjançant requalificacions de sòl no urbanitzable i evitant plantejar-se els beneficis a llarg termini del control i limitació de l'ocupació del seu territori.

En els darrers anys, la major concentració de noves construccions a la costa catalana es produeix a les Terres de l'Ebre, on en pocs anys aquesta sobreedificació ha ocasionat

alunnya

una barrera continua davant la costa del sud de Catalunya. A més, en aquesta zona amb escassetat d'aigua, continuen produint-se desenvolupaments urbanístics al voltant de camps de golf. Altres zones, com la Costa Brava, amb un 60% de la seva franja costanera urbanitzada, segueixen fent demanda de més rajoles per al seu litoral.

Projectes turisticourbanitzadors com el d'Universal Mediterranea a la Costa Daurada, que planteja la construcció de 2.400 habitatges, hotels i camps de golf, mostren com el turisme segueix essent una excusa per emascarar el que és, senzillament, un procés d'urbanització insostenible que sembla no tenir fi. I la que més se'n ressent de totes aquestes actuacions és la costa. Les platges catalanes segueixen perdent sorra de forma irreversible. El cas més destacat és el de Barcelona, que continua omplint de ciment la seva costa, posant sorra entre els buits. La connivència del Ministeri de Medi Ambient amb les actuacions que es realitzen al llarg del litoral barcelonès, malgrat que incompleixen la Llei de Costes, assenta un precedent preocupant.

Lamentablement, Catalunya no ha renovat la moratòria sobre nous ports esportius.

Lluny de fer-ho, s'ha llançat a la construcció de milers de nous amarratges repartits pel seu litoral. El nou pla per a aquestes instal·lacions deixa la porta oberta a nous projectes fins arribar als 32.000 amarratges al 2015 (en l'actualitat en té més de 28.000).

Urbanització i turisme

Els dos Plans Directores Urbanístics del sistema costaner català, aprovats l'any passat, van salvar quelcom més de 24.000 hectàrees de la seva desaparició sota el ciment.

El primer Pla Director Urbanístic del sistema costaner va ser aprovat a principis de 2005 i inclou tots aquells sòls que tenien la classificació de no urbanitzables en els Plans Generals d'Ordenació Urbana (PGOU) dels municipis però que, sense la protecció del Pla Director, haurien pogut ésser declarats urbanitzables en els plans futurs. La superfície de sòl protegida per aquest Pla Director és de 23.551,92 hectàrees.

El segon Pla Director va ser aprovat al mes de desembre de 2005 i inclou 50 àmbits de sòl que estan classificats en els respectius plans generals d'ordenació urbana com a urbanitzables, és a dir, aptes per al seu desenvolupament urbanístic, però encara sense desenvolupar. En aquest cas, la superfície total protegida és de 720,93 hectàrees dels municipis de Portbou, Llançà, Cadaqués, St. Pere Pescador, Begur, Palafrugell, Calonge, Lloret de Mar, Pineda de Mar, Canet de Mar, St. Andreu de Llavaneres, Cabrera de Mar, El Masnou, Montgat, Vilanova i La Geltrú, Montroig del Camp, L'Ametlla de Mar, L'Ampolla, Deltebre i Alcanar.

No obstant, aquests assoliments no detindran la construcció a la costa, ja que des de la Generalitat de Catalunya s'informa que encara queda espai per construir 140.530 habitatges més.

D'altra banda, diversos ajuntaments i propietaris de finques incloses en la protecció dels plans esmentats no accepten la nova situació i han recorregut davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya els acords de la Generalitat d'aprovació definitiva d'aquests plans. En particular, l'Ajuntament de **Deltebre (Tarragona)** anuncia una “guerra jurídica” per les restriccions al creixement urbanístic que imposa el pla.

A la província de Girona, la meitat dels municipis de la Costa Brava tenen més del 60% del seu territori urbanitzat: Torroella de Montgrí, St. Pere Pescador, Blanes, Pals, Castell-Platja d'Aro, Castelló d'Empúries, l'Escalada, Palafrugell, Palamós, Portbou i St. Feliu de Guíxols completen la llista. Fregant el 60% hi ha Roses (59%), Llançà (57,3%) i Calonge (57%). De tota la superfície construïda, un 64,4% són segones residències.

El grup Salvern l'Empordà i les entitats ecologistes del Baix Empordà han denunciat que l'avanç de l'avantprojecte del Pla Territorial de l'Empordà potencia el creixement urbanístic a Palafrugell, Mont-ras, Palamós, Santa Cristina i St. Feliu de Guíxols, on es crearà un corredor de rajoles i ciment ocupant sòls agrícoles i tallant corredors biològics.

A la província de Barcelona, els plans per a **St. Adrià del Besòs** inclouen la construcció de 4.000 habitatges en el litoral de la ciutat. L'Ajuntament d'aquesta localitat estudia la transformació de la riba esquerra del riu Besòs per “recuperar” 600 metres lineals de costa i dedicar-los a la seva urbanització.

A **Gavà**, el pla urbanístic preveu la construcció de 2.249 habitatges en un espai de 180 hectàrees de zona boscosa afectada per soroll com a conseqüència de l'aterratge d'avions a l'aeroport d'El Prat de Llobregat, on mai no s'hauria d'haver permès l'edificació pel fort impacte del pas de les aeronaus a baixa altura.

A la província de Tarragona, Mont-roig del Camp, amb 9.000 habitants, ha proposat en la seva revisió del PGOU la construcció de 9.100 nous habitatges i un camp de golf. Un dels projectes més importants correspon a la immobiliària Med Group i planteja una urbanització de 2.200 habitatges al costat del camp de golf de Bonmont. Tanmateix, aquest municipi acaba d'aprovar el seu pla urbanístic, en el qual desclassifica per a la seva protecció dos km de costa, la qual cosa, unida als tres km que protegeix el Pla Costaner II, la converteixen en la localitat costanera catalana amb major extensió costanera rescatada de la rajola.

“Algú ho hauria de dir: el turisme de qualitat no existeix. Un senyor molt educat, amb molts diners, que s'interessi per la cultura, no begui més del compte, no compri souvenirs grotescs, no s'incrusti a la sorra de la platja durant hores i no repeteixi els tòpics davant els edificis de Gaudí, és una quimera. Per tant, no és el turista el problema, la qüestió és l'oferta. És en ella que podem influir i en ella on son les solucions”.

*Es lloga ciutat, raó social aquí.
Claret Serrahima i Oscar Guayabero.
El País. 14.09.05.*

L'erosió és patent a les platges de Barcelona. A la imatge, la Barceloneta.

La construcció s'ha disparat al litoral de les **Terres de l'Ebre**, que l'any passat va ser la segona regió on més va créixer el nombre de llicències d'obra. Al 2005 s'hi van construir 7.000 habitatges, un 6,3% del total dels 100.000 construïts a tota Catalunya, en una zona que acull tan sols el 2,5% de la població catalana. La localitat que major nombre de construccions reuneix és Sant Carles de la Ràpita, amb 1.100 nous habitatges.

Molt a prop del punt de captació on hagués començat el transvasament de l'Ebre, a **Tortosa**, una empresa promou la construcció d'un camp de golf, un hotel de luxe i 1.100 habitatges en un àrea alhora coberta per tarongers. Una proposta absolutament incongruent amb els postulats de la Nova Cultura de l'Aigua que va aconseguir aturar el transvasament.

El complex d'oci **Universal Mediterranea**, que inclou el parc temàtic Port Aventura i Costa Carib, planteja la construcció de més de 2.400 habitatges, tres hotels i tres camps de golf en la pròxima dècada. Els ajuntaments de Salou i Vilaseca ja n'han donat l'aprovació inicial.

Cap a on va el turisme?

El passat mes de març, la Generalitat de Catalunya presentava el Pla Estratègic de Turisme de Catalunya, on queda recollit el

suport decidit als camps de golf. Catalunya compta ja amb 42 instal·lacions d'aquest tipus, un nombre més que suficient si es té en compte el consum de recursos naturals que suposen (aigua i sòl) i la contaminació que provoquen. Tot i que la Generalitat ha elaborat una legislació específica sobre el risc d'aquestes superfícies, 41 dels 42 camps han estat denunciats per no utilitzar aigües depurades.

Actuacions al litoral

El Ministeri de Medi Ambient segueix fent exercicis d'equilibri amb les platges catalanes. Els greus problemes d'erosió que afligeixen molts dels arenals a causa de les barreres col·locades, que impedeixen l'arribada de sediments, obliguen el Ministeri de Medi Ambient a realitzar obres molts costoses per intentar retenir la poca sorra que queda a les platges.

L'any passat es va aprovar la construcció d'un dic de 100 metres de llargària a 200 metres de la platja compresa entre Cap de St. Pere i Salou, a Cambrils. Aquesta actuació va acompanyada de l'aportació artificial de 125.000 m³ de sorra, 50.000 dels quals procediran de la platja de Salou. El cost de l'obra és de 1,2 milió d'euros.

Obres del futur zoo a la costa de Barcelona.

A **Cabrera de Mar** (Barcelona), la regressió arriba a les tres quartes parts de la seva costa a causa de la presència del port de Mataró, responsable que aquest litoral hagi perdut un milió de metres cúbics de sorra i la pràctica totalitat dels seus 80 metres d'extensió.

Els plans del Ministeri de Medi Ambient per a la **platja Llarga de Tarragona** resulten completament incomprendibles. Aquesta platja, molt propera a la ciutat, conserva un excel·lent estat de conservació que es veurà alterat irreversiblement quan la Direcció General de Costes aboqui 6,6 milions d'euros a la construcció d'un aparcament per a 350 llocs i un passeig marítim de 2,75 quilòmetres de llargària, i fins a sis metres d'amplària, que s'acabarà a la Punta de la Móra, espai natural protegit d'extraordinari valor ecològic i botànic que ja pateix un excés de visites, segons reconeix el seu Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge.

La Llei de Costes permet la construcció de passeigs marítims amb la finalitat exclusiva de facilitar l'accés a la platja, però, en aquest cas, el tram de sorral afectat ja és fàcilment accessible, transitable i, a més, completament verge. La construcció del passeig no obeeix a la prestació d'un servei públic, sinó a fins que com a molt poden qualificar-se d'ornamentals i que no estan recollides a la Llei de Costes. El Ministeri de Medi Ambient

es gasta els diners en fer artificial un espai natural que és dels pocs que queden sense construccions o urbanitzacions, tot i que hi ha rumors que arribaran just després que es construeixi el passeig.

Un milió i mig d'euros es gastarà el ministeri en un altre passeig marítim a **L'Ampolla** (Tarragona). Justificat com a una "millora mediambiental" per al Delta de l'Ebre, se'n recobriran 550 metres amb "formigó i fusta de pi de Flandes".

Mentrestant, **Barcelona** intenta farcir de sorra els pocs espais que queden sense ciment a la seva costa. El projecte batejat per l'alcalde Clos com "Novíssima Mar Bella" crearà una platja artificial de 350 metres de llargària encaixonada entre dics, que acollirà 200.000 metres cúbics de sorra, mentre els temporals i les corrents ho permetin. A continuació de la nova creació, les màquines segueixen construint una plataforma guanyada al mar, on s'ubicarà un zoològic que costarà 19 milions d'euros. Després de permetre aquest tipus d'actuacions (la Llei de Costes no permet la construcció de zoològics en terrenys guanyats al mar), els arguments del Ministeri de Medi Ambient en pro de la defensa de les característiques naturals de la costa i la seva integritat perden credibilitat; a més assenten un precedent perillós per a altres actuacions similars que plantegen un incompliment tan

© Greenpeace

Regressió de la platja del Bogatell, Barcelona.

escandalós com aquest de la Llei de Costes en qualsevol punt dels 8.000 quilòmetres de costa de l'Estat.

Complementant aquesta actitud, el Ministeri de Medi Ambient ha decidit no sotmetre a Declaració d'Impacte Ambiental (DIA) el **Projecte de consolidació de les Platges Olímpiques de Barcelona**. El projecte costarà 50 milions d'euros, més del doble de la quantitat destinada a comprar espais litorals per a la seva protecció a tot l'Estat. Suposarà l'aportació de 1.200.000 m³ de sorra repartits per les platges de St. Sebastià, Barceloneta, Bogatell, Mar Bella, Nova Mar Bella i Nova Mar Bella-Zoo. La sorra procedeix d'un jaciment submarí situat a Premià de Mar, que ocupa parcialment un Lloc d'Interès Comunitari (LIC), malgrat que un projecte aprovat al 2004 recull que la sorra extreta d'aquesta zona haurà de fer-se servir per a les platges de Premià, Vilassar i Cabrera de Mar. La Llei de Costes, al seu Article 63.3.d, obliga a determinar amb exactitud la destinació de la sorra extreta d'un jaciment, per la qual cosa la Direcció General de Costes estaria incorrent en una il·legalitat en fer-la servir per a les platges urbanes de Barcelona. També es construirà una bateria de 15 espigons submergits al llarg dels cinc quilòmetres que requerirà aquesta actuació, en un intent desesperat d'encaixonar les platges i així retenir la sorra fins que, al menys, els banyistes se n'hagin anat.

La possibilitat que **l'Aeroport de Barcelona** tingui una quarta pista en terrenys guanyats al mar ha motivat que la franja litoral del Prat, que conserva un pinar costaner que figurava entre els candidats a ser LIC, hagi estat abandonada al seu sort per la Conselleria de Medi Ambient, que l'ha exclòs dels espais naturals pertanyents a la Xarxa Natura 2000. L'exclusió es deu a les al·legacions presentades per l'Ajuntament de Barcelona, la Cambra de Comerç d'aquesta ciutat i el RACC. L'Ajuntament del Prat acaba de rebutjar per unanimitat la construcció de la quarta pista.

La Generalitat de Catalunya ha dut a terme aquest any la primera campanya de regeneració artificial de platges afectades pel fet que els ports esportius dels voltants "roben" als sorralers els sediments que les corrents hi dipositaven de forma natural. Es tracta d'una mesura necessària que haurien d'imitar la resta de comunitats autònomes del litoral.

Les instal·lacions portuàries de Mataró, Premià de Mar, El Masnou, Coma-ruga, Torredembarra i el Balls de Sant Andreu de Llavaneres són responsables que cada any no arribin a les platges 700.000 m³ de sorra. L'efecte barrera més evident es produeix a la costa del **Maresme**, amb cinc ports esportius en un tram de 20 quilòmetres responsables dels majors índexs d'erosió costanera de tota la península.

Escenificació de la previsible pujada del mar, com a conseqüència del canvi climàtic a la platja de Castelldefels.

La Plataforma Salvem els Muntanyans i Greenpeace ha sol·licitat al Ministeri de Medi Ambient que adquireixi els terrenys on es planeja situar la urbanització Muntanyans II dins dels seus plans per comprar terrenys a la costa. L'àrea situada al litoral de **Torredembarra** (Tarragona) es troba en la desembocadura del torrent de Gibert i constitueix el corredor biològic que connecta l'adjacent Platja Natural de Torredembarra i Creixell i l'Espai d'Interès Natural Els Muntanyans amb els espais rurals i protegits de l'interior.

La urbanització d'aquest espai suposaria no solament el deteriorament irreversible d'una zona protegida, sinó un disbarat urbanístic. En comptes d'això, tant la Generalitat com l'Estat haurien de garantir la protecció d'aquest enclavament per tal que el gaudissin les generacions futures.

La importància d'aquest corredor biològic va ser reconeguda en un informe de la Direcció General de Costes al 2001 en el qual es proposava la recuperació d'aquests terrenys i els de la zona adjacent Muntanyans I, ja urbanitzada, i la seva incorporació a l'espai natural protegit. Tanmateix, l'Ajuntament de Torredembarra, mitjançant el Pla Parcial Platja de Torredembarra 4b Muntanyans II, promou la urbanització d'aquest espai a la costa catalana mitjançant la construcció de 565 habitatges.

Al 2005, la Comissió d'Urbanisme de Tarragona va prendre la decisió de suspendre l'aprovació definitiva del pla Parcial, argumentant que la meitat dels terrenys eren inundables, acte recorregut per la promotora de la urbanització, l'empresa Vegas del Guadaira i l'Ajuntament de Torredembarra. Finalment, la Conselleria de Política Territorial i Obres Públiques ha decidit que la urbanització pot dur-se a terme respectant un passadís de 55 metres malgrat que, com va quedar demostrat durant les pluges de la tardor passada, tota la zona és inundable.

Per la seva banda, el mes d'abril passat el Ministeri de Medi Ambient anunciava la compra de 26.000 metres quadrats repartits per 12 finques pròximes a la platja verge d' Els Muntanyans. No obstant, no s'hi inclouen les finques propietat de la promotora de la urbanització, Vegas del Guadaira.

Port Olímpic, Barcelona.

Ports

L'actualització del Pla de Ports de Catalunya (2006-2015), encara en fase de preparació, estableix els criteris per seguir augmentant el nombre d'amarratges i instal·lacions, que actualment és de 45 ports, dues marines interiors i 28.641 amarratges. Segons el Pla, la costa catalana podria arribar a albergar 32.000 llocs d'atraca d'esportius al 2015.

A l'octubre de l'any passat es presentava el major port esportiu de Catalunya, Port Ginesta, a Sitges, dins del Parc Natural del Garraf. La instal·lació ampliarà la seva capacitat en un 50% per albergar 1.500 amarratges. S'aixeca així la moratòria sobre la construcció d'instal·lacions esportives a la costa catalana. En construcció o previstos d'aquí al 2008 hi ha els de **Roda de Barà** (647 amarratges), **St. Jordi d'Alfama** (149) a L'Ametlla de Mar, **Cubelles** (556), **Premià de Mar** (481), **Vilanova i la Geltrú** (396), **Coma-Ruga** (500), al El Vendrell, i **St. Carles de la Ràpita** (800).

L'associació Depana ha presentat una queixa davant la Comissió Europea contra el Port de Barcelona i ha sol·licitat que les seves obres d'ampliació no rebin fons europeus, ja que dessecaran el llit del riu Llobregat. Tot i que el riu va ser desviat 2,5 quilòmetres cap al sud fa dos anys, l'antic llit s'ha transformat

en una nova llacuna que reuneix totes les característiques de zona humida. Tanmateix, si bé l'obra del desviament del Llobregat va ser anul·lada per una sentència del Tribunal Suprem que va il·legalitzar el projecte, han continuat els plans per instal·lar una estació ferroviària, que inclou l'enterrament del llit i la llacuna creada. Davant una il·legalitat tan flagrant, Greenpeace ha donat suport als grups ecologistes Depana i SEO/BirdLife en la seva petició d'una nova Avaluació d'Impacte Ambiental (EIA) del projecte ferroviari que s'ajusti al procediment dictat per la normativa ambiental vigent.

Abocament contaminant a Pineda de Mar, Barcelona.

Contaminació

El primer informe sobre el medi ambient a Catalunya, elaborat pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat, revela que els problemes de contaminació representen una de les majors amenaces per al litoral català. Destaquen particularment els alts nivells de pol·lució ambiental i la contaminació de les reserves d'aigües subterrànies pels nitrats procedents dels purins.

L'Ajuntament de **Badalona** a través de l'empresa pública Marina Badalona, ha reclamat a l'empresa **Ercros** més de 25 milions d'euros, la quantitat invertida en retirar els residus contaminants abandonats per la indústria de fertilitzants agrícoles fins al 1987. L'herència de gairebé un segle de contaminació va sortir al descobert durant les obres de construcció del port esportiu d'aquesta localitat, quan es va trobar un milió i mig de metres cúbics de sorra contaminada amb residus d'àcid sulfúric, sulfat de coure i pirita en concentracions elevades. La demanda sosté que Cros, empresa que va ser absorbida per Ercros, va amagar els residus després de tancar. Si prosperés la demanda, assentaria un important precedent.

Enllaços d'interès

DEPANA: www.depana.org

GEPEC: www.gepec.org

SEO/BirdLife: www.seo.org

Punts negres al litoral català

Girona

1. Empordà. Creixement urbanístic a Palafrugell, Mont-ras, Palamós, Santa Cristina i Sant Feliu de Guíxols.

Barcelona

- 2. Premià de Mar. Port esportiu.
- 3. Sant Adrià del Besòs. 4.000 habitatges a la riba esquerra del Besòs.
- 4. Barcelona. Projecte de consolidació de les Platges Olímpiques, regeneració artificial i construcció de dics. Port de Barcelona: dessecació del llit del riu Llobregat.
- 5. El Prat. La franja litoral no ha estat protegida per poder ampliar l'aeroport de Barcelona.
- 6. Gavà. 2.249 habitatges en zona boscosa.
- 7. Sitges. Ampliació del port esportiu.

Tarragona

- 8. Coma-Ruga. El Vendrell. Port esportiu.
- 9. Roda de Barà. Port esportiu.
- 10. Torredembarra (Tarragona). Construcció en àrea inundable.
- 11. Tarragona. Platja Llarga. Passeig marítim que acaba en un espai natural protegit amenaçat per la pressió de visitants.
- 12. Universal Mediterranea. Salou i Vila-seca. 2.400 habitatges, tres hotels i tres camps de golf.
- 13. Mont-roig del Camp (Tarragona). 9.100 habitatges i un camp de golf.
- 14. Sant Jordi d'Alfama. L'Ametlla de mar. Ampliació del port esportiu.
- 15. Tortosa. 1.100 habitatges, un camp de golf i un hotel de luxe.
- 16. Sant Carles de la Ràpita. 1.100 habitatges. Ampliació del port esportiu.

TU FIRMA PUEDE CONSEGUIR MUCHAS COSAS. HAZTE SOCIO DE GREENPEACE.

Tacha la idea de que las cosas no pueden cambiarse. Hemos logrado la demolición del hotel de El Algarrobico, en Almería. Y con tu ayuda podremos hacer mucho más: luchar contra la contaminación, los vertidos, la erosión costera y la destrucción de fondos marinos. Pero no lo lograremos sin ti, sin el compromiso de quienes, como tú, no pueden callar ante la destrucción impune de nuestras costas.

GREENPEACE

Llama al 902 100 505 o accede a www.colaboraconggreenpeace.org

Greenpeace Madrid
San Bernardo, 107
28015 Madrid
Tel.: 91 444 14 00
Fax: 91 447 15 98
informacion@greenpeace.es

Greenpeace Barcelona
Ortigosa, 5 - 2^º1^º
08003 Barcelona
Tel.: 93 310 13 00
Fax: 93 310 51 18